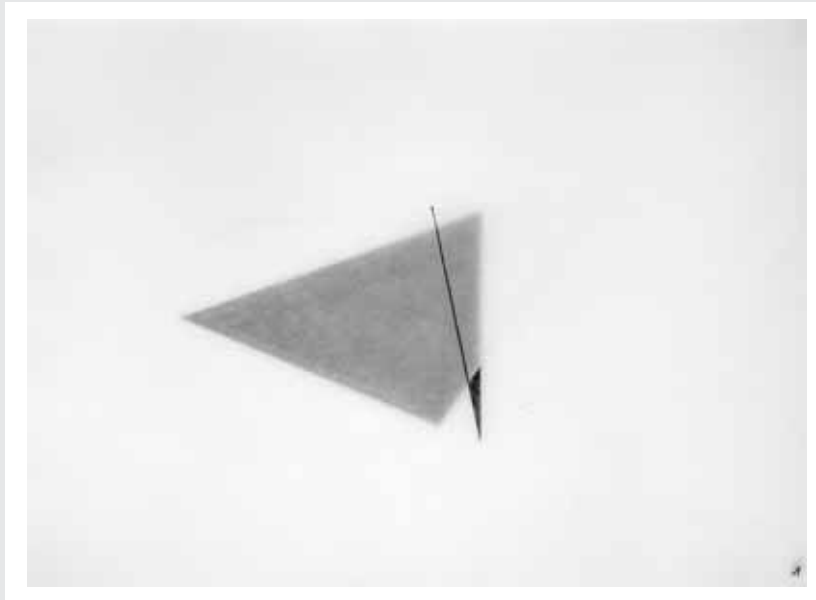

Ulrich Rückriem

Σκιές της πέτρας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΜΣΤ

Το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης επικορηνείται από το Υπουργείο Πολιτισμού

Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα για Μαθητές Δημοτικού

Οργάνωση

Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Επιμέλεια-Υλοποίηση

Μαρίνα Παπασωτηρίου

Σχεδιασμός εντύπου

Θύμιος Πρεσβύτης, Θοδωρής Αναγνωστόπουλος
(Peak Advertising)

Εκτύπωση

Πέργαμος ΑΒΕΕ

Το έντυπο αυτό δημιουργήθηκε με αφορμή την έκθεση

Ούλριχ Ρούκριμ, Σκιές της πέτρας

που παρουσιάστηκε στο Ωδείο Αθηνών
από 30 Σεπτεμβρίου εως 30 Νοεμβρίου 2008.

© ΕΜΣΤ 2008

ΕΜΣΤ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΕΘΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Κτίριο Ωδείου Αθηνών, Βασ. Γεωργίου Β 17-19 & Ρηγίλλης

(είσοδος επί της οδού Ρηγίλλης)

Τηλ.: 210 9242111-2, Φαξ: 210 9245200

E-mail: eduprograms1@emst.gr

www.emst.gr

<http://www.fixit-emst.blogspot.com/>

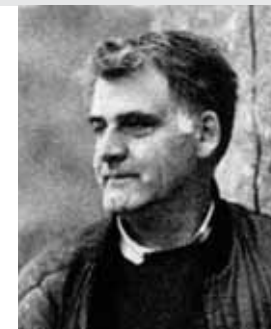
Το γλυπτό και το σχέδιο

Καλωσόρισες στην έκθεση του Εθνικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης *Ούλριχ Ρούκριμ, Σκιές της πέτρας*. Σε αυτό το φυλλάδιο θα βρεις πληροφορίες για το έργο του Γερμανού γλύπτη Ούλριχ Ρούκριμ, θα κατανοήσεις τον τρόπο με τον οποίο εργάζεται και θα δημιουργήσεις έργα παρόμοια με τα δικά του. Ο Ρούκριμ γεννήθηκε το 1938 στο Ντύσελντορφ της Γερμανίας. Μαθήτευσε ως λιθοξόος ενώ εργάστηκε και στην αναστήλωση του Καθεδρικού Ναού της Κολωνίας, όπου ασκήθηκε σε τεχνικές επεξεργασίας της πέτρας. Εργάστηκε ως γλύπτης δημιουργώντας κυρίως προτομές από πέτρα και ξύλο ενώ άρχισε να κατασκευάζει μεγάλης κλίμακας έργα από ξύλινες δοκούς και αργότερα από πέτρες όπως ο δολομίτης και ο γρανίτης.

Στα γλυπτά του εφαρμόζει παραδοσιακές τεχνικές επεξεργασίας της πέτρας. Ανάλογα με τις διαστάσεις και τα γεωλογικά χαρακτηριστικά των πετρωμάτων που βρίσκει στα λατομεία, τα σχίζει σε ίσα κομμάτια και στη συνέχεια τα ενώνει ξανά, προσπαθώντας να τα φτιάξει όπως ήταν πριν τα κόψει. Το αποτέλεσμα είναι πως στα γλυπτά αυτά φαίνονται καθαρά τα κοψίματα και οι ενώσεις που κάνει στην πέτρα, οι κάθετες και οριζόντιες τομές που δημιουργούνται και που δείχνουν πώς εργάστηκε ο καλλιτέχνης.

Στην έκθεση που παρουσιάζει το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, δεν φιλοξενούνται γλυπτά έργα αλλά σχέδια από χαρτί και γραφίτη, τα οποία είναι εμπνευσμένα από τα γλυπτά του. Ήδη από τα πρώτα χρόνια της καλλιτεχνικής του πορείας ο Ρούκριμ ασχολήθηκε με το σχέδιο το οποίο χρησιμοποιούσε ως προσχέδιο για τη γλυπτική του. Θα αναρωτιόταν κανείς ποια σχέση έχει η συμπαγής και βαριά πέτρα με το ανάλαφρο και διάφανο χαρτί. Για τον Ρούκριμ τα δύο αυτά αντίθετα υλικά δείχνουν το ίδιο πράγμα: το «σώμα» του έργου, το εσωτερικό του. Εργάζεται με το χαρτί όπως ακριβώς με την πέτρα. Το χωρίζει σε ίσα κομμάτια, απομονώνει τα σχήματα που τον ενδιαφέρουν περισσότερο, τα χρωματίζει με γραφίτη σε διαφορετικά στρώματα διαφανούς χαρτιού και δημιουργεί γεωμετρικά σχέδια και σχήματα, επανασυνδέοντάς τα. Ο ίδιος πιστεύει πως αυτά τα σχέδια, που διαρθρώνονται σε πολλά στρώματα, είναι γλυπτά. Από την άλλη πλευρά, ακόμη και ο ίδιος ο τίτλος της έκθεσης *Σκιές της πέτρας*, δείχνει και τη σχέση των δύο τόσο διαφορετικών μέσων έκφρασης: ενώ απουσιάζουν τα γλυπτά, μπορούμε να τα φανταστούμε βλέποντας τα σχέδια.

Ο Ούλριχ Ρούκριμ έχει λάβει μέρος σε πολλές εκθέσεις σημαντικών μουσείων στο εξωτερικό. Στην Ελλάδα το έργο του εκτίθεται για τέταρτη φορά. Σήμερα ζει και εργάζεται στην Κολωνία της Γερμανίας.

Χωρίς τίτλο, 1977, δολομίτης
Untitled, 1977, dolomite

Στα σχέδια αυτής της ενότητας, ο Ρούκριμ χωρίζει την επιφάνεια του χαρτιού οριζόντια ή κάθετα σε δύο, τρία και τέσσερα ίσα τμήματα.

Στη συνέχεια απομονώνει σύνολα από τετράγωνα που δημιουργεί αυτή η διαίρεση πάνω σε διαφανές χαρτί και συμπληρώνει επιλεκτικά κομμάτια τους με γραφίτη. Το ένα στρώμα διαφανούς χαρτιού πέφτει πάνω στο άλλο και έτσι δημιουργείται το τελικό σχέδιο. Το σχέδιο αυτό αποτελείται από διαφορετικές αποχρώσεις του γκρι: πιο ανοιχτές από τα φύλλα χαρτιού που βρίσκονται στα κατώτερα στρώματα, έντονες γκρι στα μεσαία και μαύρες επιφάνειες στα ανώτερα στρώματα. Με αυτόν τον τρόπο ο καλλιτέχνης μπορεί να δημιουργήσει αμέτρητες παραλλαγές αφού μπορεί να διαλέξει διαφορετικά τμήματα της επιφάνειας του χαρτιού και να ζωγραφίζει κάθε φορά και διαφορετικά μέρη της.

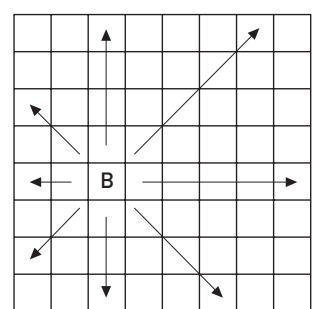

- Στην επόμενη σελίδα θα βρεις έναν κάρναβο όπως αυτός που χρησιμοποιεί ο Ρούκριμ. Φωτοτύπησέ τον, απομόνωσε τα κομμάτια που σε ενδιαφέρουν και ζωγράφισε τα διαφορετικά τμήματά του σε επάλληλα κομμάτια διαφανούς χαρτιού. Παρατήρησε τις αποχρώσεις του γκρι, που δημιουργούνται, από τα κατώτερα στα ανώτερα στρώματα.

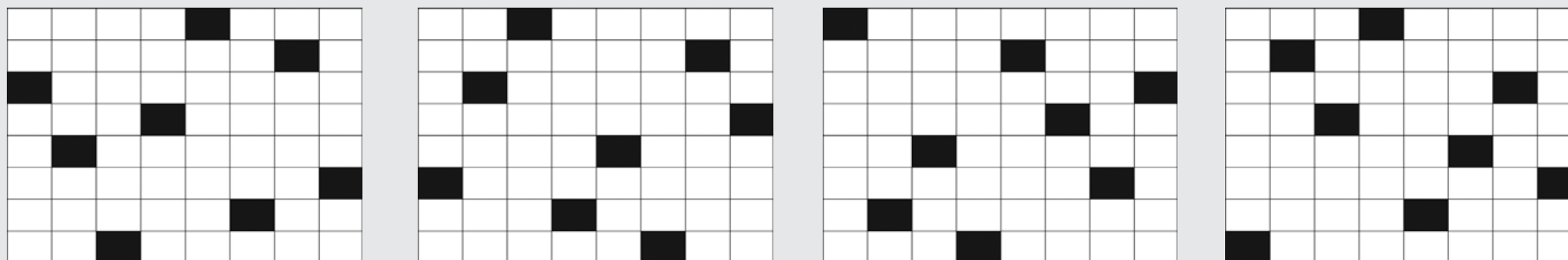
	:4	:3	:2	:3	:4	
:4						:4
:3						:3
:2						:2
:3						:3
:4						:4
	:4	:3	:2	:3	:4	

Το πρόβλημα των 8 βασίλισσών

Στο σκάκι, μία βασίλισσα, σε αντίθεση με άλλα πιόνια, μπορεί να μετακινηθεί προς οποιαδήποτε από τις οκτώ κατευθύνσεις και για οποιοδήποτε αριθμό τετραγώνων. Εφόσον μία βασίλισσα πάντα επιτίθεται σε όλα τα τετράγωνα που βρίσκονται στη ίδια γραμμή, είναι εμφανές ότι δεν μπορούν να υπάρξουν δυο βασίλισσες στην ίδια γραμμή. Αν προσπαθούσαμε να τοποθετήσουμε 8 βασίλισσες στον ίδιο κάνναβο χωρίς να συναντήσουν η μία την άλλη, θα ξεκινάγαμε με την τοποθέτηση της πρώτης βασίλισσας στην πρώτη γραμμή έτσι ώστε αν κινηθεί προς όλες τις κατευθύνσεις να μην συναντήσει τη δεύτερη βασίλισσα. Το ίδιο θα κάναμε και με την επόμενη.

Ο Ρούκριντ συχνά οργανώνει τον χώρο και τα έργα του μέσα σε αυτόν με τη βοήθεια ενός καννάβου, ενός πλέγματος δηλαδή που χωρίζεται σε τετράγωνα που ορίζονται από κάθετες και οριζόντιες γραμμές. Αποτυπώνει σε κάνναβο το σκακιστικό πρόβλημα των 8 βασίλισσών και καλύπτει με γραφίτη 8 από τα σχηματιζόμενα πεδία του καννάβου τα οποία δεν βρίσκονται στον ίδιο κάθετο ούτε στον ίδιο οριζόντιο και διαγώνιο άξονα. Στο παρελθόν έχει χρησιμοποιήσει τον ίδιο κάνναβο και το σκακιστικό αυτό πρόβλημα για να παρατάξει τα γλυπτά του στον χώρο σε τέτοια θέση ώστε αν κινηθούν στον κάθετο, οριζόντιο και διαγώνιο άξονα, να μην μπορούν να συναντηθούν.

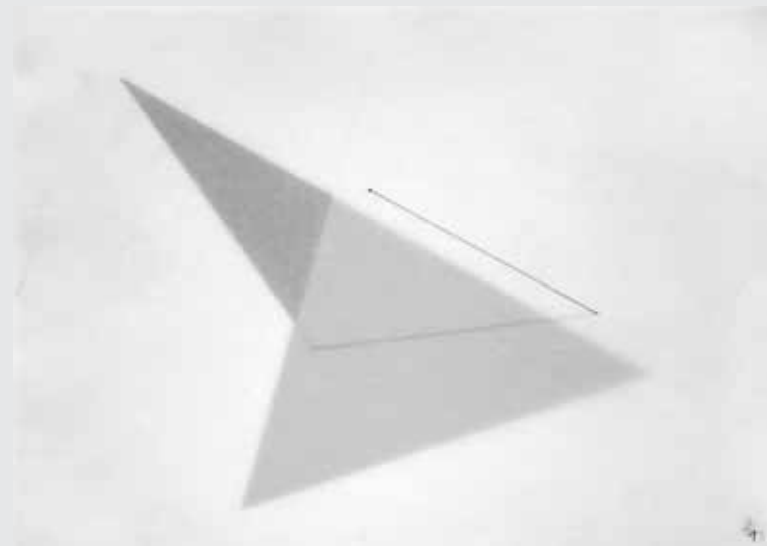
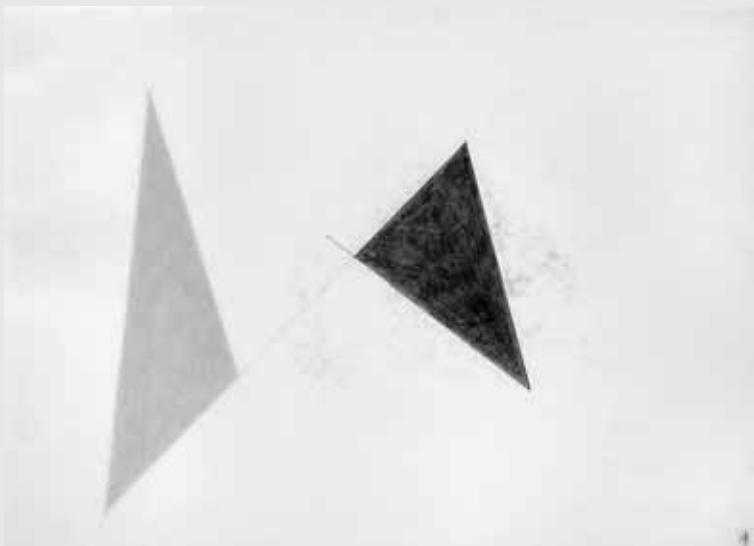
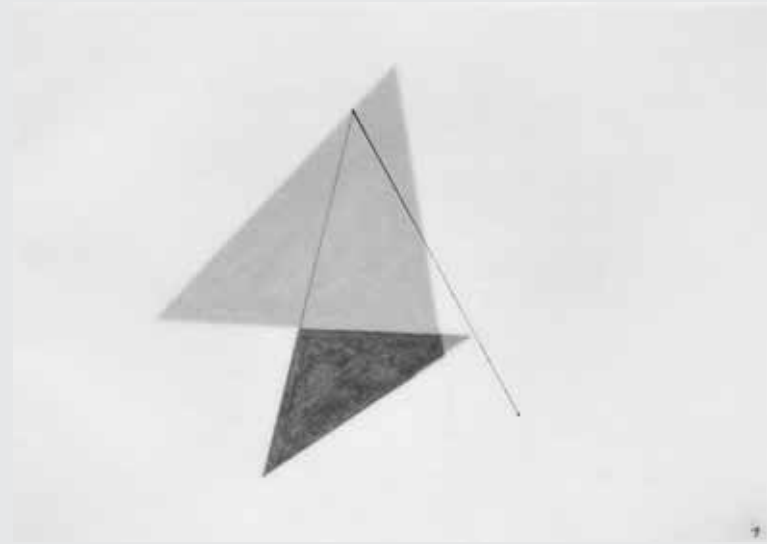
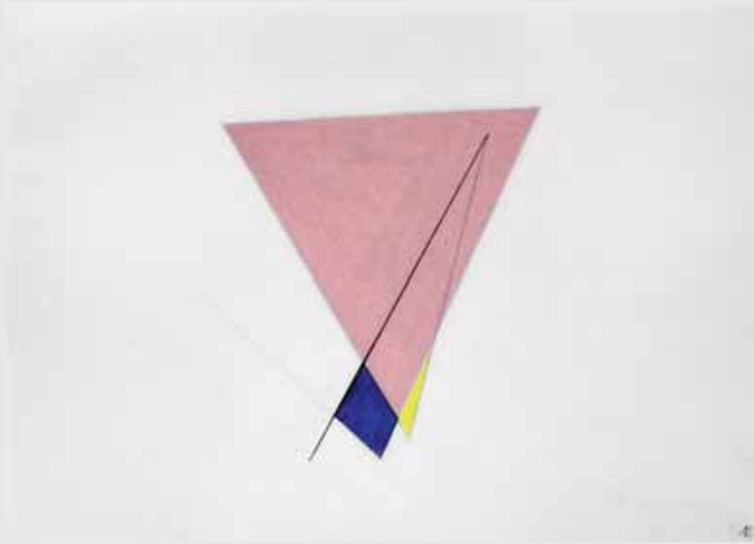

■ Στη σελίδα που ακολουθεί θα βρεις έναν κάνναβο πάνω στον οποίο μπορείς να βρεις τις πιθανές θέσεις που μπορούν να τοποθετηθούν οι 8 βασίλισσες.

Καθένα από τα σχέδια της ενότητας αυτής αποτελείται από επτά φύλλα διαφανούς χαρτιού. Ξεκινώντας από το τελευταίο φύλλο, ο καλλιτέχνης σημειώνει ένα τυχαίο σημείο σε καθένα από τα φύλλα και στη συνέχεια ενώνει διαδοχικά ανά δυο τα σημεία αυτά. Στο τελευταίο στάδιο, γεμίζει με γραφίτη όσα τυχόν σχήματα δημιουργηθούν από τις γραμμές που θα προκύψουν στα επτά φύλλα χαρτιού. Τα ακανόνιστα γεωμετρικά σχήματα που παράγονται στα διαφορετικά στρώματα του χαρτιού, συνδέονται το ένα με το άλλο και συνθέτουν την τελική εικόνα του σχεδίου. Η εικόνα δεν φανερώνεται στο δημιουργό πάρα μόνο όταν ολοκληρώνονται όλα τα στάδια της διαδικασίας. Ο καλλιτέχνης δεν μπορεί να προβλέψει το τελικό αποτέλεσμα, καθώς τα σχέδια που προκύπτουν είναι τυχαία και οι παραλλαγές τους απεριόριστες.

- Μπορείς και εσύ να χρησιμοποιήσεις 7 φύλλα διαφανούς χαρτιού για να κάνεις ένα έργο παρόμοιο με τον Ρούκριμ. Ξεκίνα από το τελευταίο φύλλο στο οποίο θα σημειώσεις ένα τυχαίο σημείο. Το ίδιο θα κάνεις και στα επόμενα. Καθώς προχωράς θα ενώνεις ανά δύο τα σημεία αυτά. Στο τέλος θα γεμίσεις με μολύβι όσα τυχαία σχήματα δημιουργηθούν από τις γραμμές που θα έχεις ενώσει και στα 7 φύλλα χαρτιού.

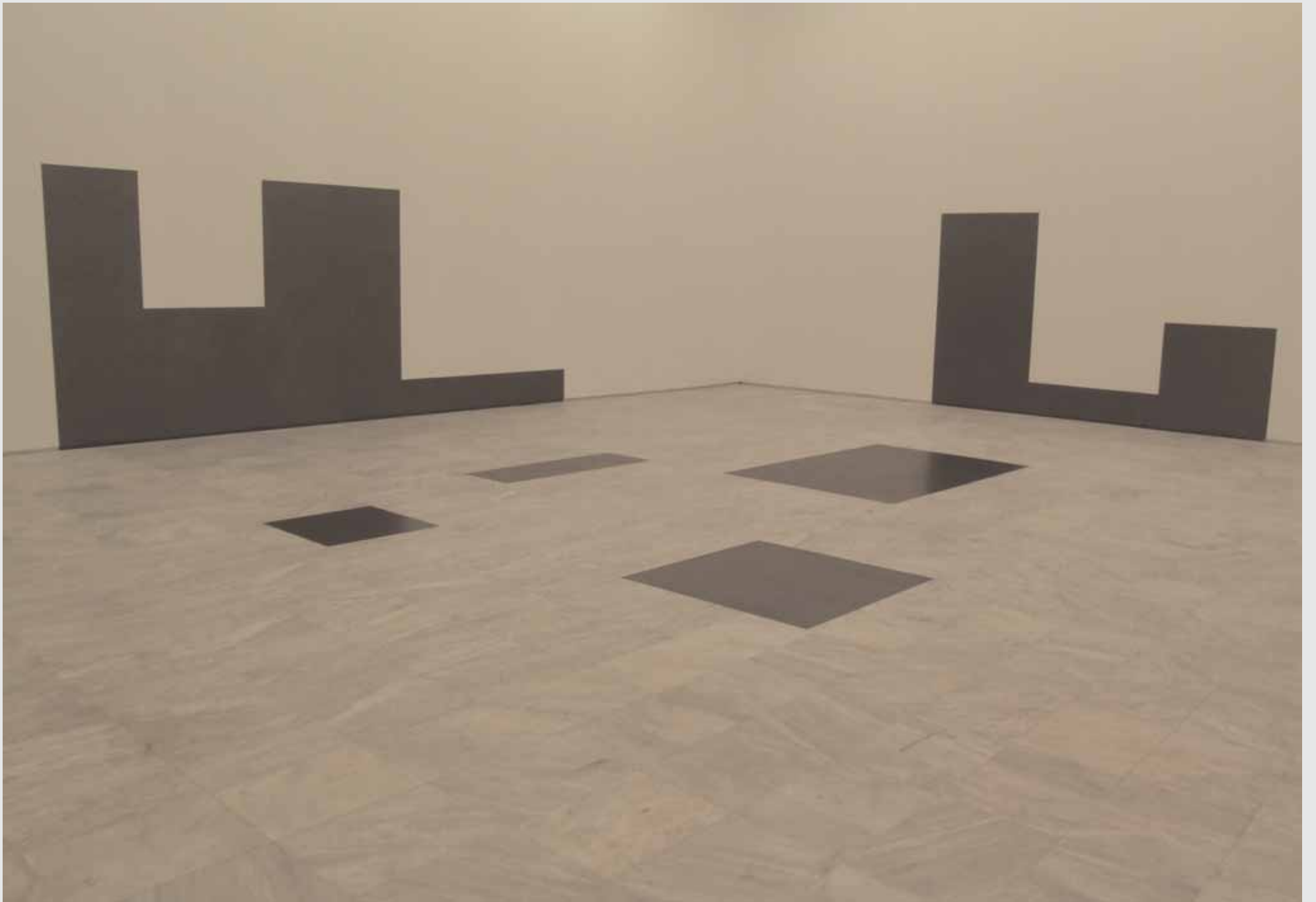

Οι σκιές της πέτρας

Ο Ούλριχ Ρούκριμ χρησιμοποιεί στο γλυπτικό του έργο τέσσερα βασικά σχήματα: τον κύβο, τη στήλη, την πλάκα στο δάπεδο και την όρθια πλάκα. Τα τοποθετεί στο χώρο με τέτοιο τρόπο ώστε να μην πέφτει το ένα ποτέ πάνω στο άλλο. Κάτι σαν το πρόβλημα των 8 βασιλισσών που αναφέραμε προηγουμένως. Σύμφωνα με τον καλλιτέχνη, υπάρχουν 24 διαφορετικές παραλλαγές τοποθέτησης των τεσσάρων γλυπτών. Το έργο *Οι σκιές της πέτρας* που παρουσιάζεται στην έκθεση, είναι η αποτύπωση με γραφίτη της θέσης των τεσσάρων αυτών λίθινων όγκων στο δάπεδο και της προβολής των σκιών τους στους δύο τοίχους. Όταν ο θεατής μπει στο χώρο της έκθεσης βλέπει τις σκιές των γλυπτών και συνειδητοποιεί τον όγκο τους παρόλο που αυτά δεν υπάρχουν. Αντί για τη βαριά και στέρεη πέτρα έχουμε τώρα τα ανάλαφρα σχέδια στον τοίχο, γεμάτα μυστήριο. Μοιάζουν ίσως με ταφικά ή λατρευτικά μνημεία και συμβολίζουν δύο έννοιες αντίθετες, την παρουσία και την απουσία.

Ούλριχ Ρούκρμ
Οι σκιές της πέτρας
Εκπαιδευτικό πρόγραμμα για μαθητές Δημοτικού

ISBN: 978-960-8349-31-5
ΤΙΜΗ: 3 €